

4

4. Druhá světová válka pro Slavonice skončila kapitulací 7. 5. 1945. Starosta byl vyzván, aby obyvatelé předali zbraně do rukou tříčlenné delegace Čechů. První jednotky Rudé armády se objevily 9. 5. 1945. Na přelomu května a června proběhl tzv. divoký odsun, kdy bylo „vyčištěno“ celé území zdejšího okresu od německého obyvatelstva. Slavonice osiřely, byly opuštěny obchody, živnosti, hotely, domy na náměstí i německá škola.

Příběh Theodora Deimela

„Jmenuji se Theodor Deimel, narodil jsem se roku 1866 ve Slavonicích. Naše rodina bydlela na Horním náměstí čp. 521. Vychodil jsem měšťanku a pokračoval ve studiích. V roce 1919 jsem se vrátil do rodného města. Pracoval jsem jako kurátor sbírek muzea, byl jsem kronikářem. Válečné události přinesly změny. Nejprve odešli židovští a čeští sousedé, po válce byli odsunuti i mí němečtí přátelé. Rudá armáda přišla do města 9.5.1945. Češi vyvěšovali svou vlajku, my bílé prapory. Tak se poznalo, kdo je Čech a kdo Němec. Události po příchodu Rudé armády a partyzánů pod vedením plukovníka Hobzy braly rychlý spád. Už na konci května bylo odsunuto mnoho německých rodin. Vztít si s sebou mohli jen 50 kilogramů věcí, peníze a cennosti museli nechat zde. Během odsunu byli surově bití a okrádáni, mnoho z nich cestu nepřežilo. Další organizovaný odsun proběhl 6. až 8.6.1945. Během několika dnů bylo město vylidněno. Zůstaly prázdné domy, úřady, obchody, škola ...“

Úkol 4: Zastavte se u Městského muzea, rozhlédněte se po náměstí.

Objevte a nakreslete květinu, která je ve znaku města a která je znázorněna i na kašně.

Indicie k trase: Projděte do podloubí před Vámi. Nacházíte se v podloubí Panského domu. Zde bydleli majitelé Slavonic při návštěvách města. Postavte se zády k Panskému domu a čelem ke kašně. Na levé straně náměstí najdete dům s číslem popisným 470. Štuková dekorace fasády je nad jedním oknem doplněna zlatou špicí.

5

5. Brzy po odsunu Němců začali do města přicházet noví, čeští obyvatelé, kterým byly přidělovány opuštěné domy, obchody a živnosti. K osídlení došlo již v červenci 1945, měsíc po odchodu německých obyvatel. Na základě změn v československém pohraničí bylo pak 4. 3. 1953 schváleno zařazení města do hraničního pásma. Díky tomuto rozhodnutí bylo vysídleno dvacet dva českých rodin, jejichž členové byli shledáni nespolehlivými pro pobyt ve zprísňeném režimu u rakouských hranic. Stejný osud potkal i Bohumíra Kadrnošku a jeho rodinu.

Příběh Bohumíra Kadrnošky

„Jmenuji se Bohumír Kadrnoška a narodil jsem se v roce 1914. Do Slavonic jsem přišel po roce 1945 pracovat jako zubař. V padesátých letech se začaly natahovat na hranicích drátěné zátarasy a bylo ještě hůř. Prosáky zprávy, že se město dostane do hraničního pásma a někteří budou muset odejít. Ocítl jsem se na seznamu nepohodlných. Na seznamu

byl pan farář, ředitel spořitelny, někteří starousedlíci a několik nových obyvatel. Stěhovali jsme se v prosinci do malé vesnice na Podbořansku. Myslel jsem si, že odcházím nadobro. Ale už o rok později bylo ve Slavonicích potřeba zubaře a místní národní výbor zažádal o mé navrácení.“

Úkol 5: Stojíte před domem, kde měl svou ordinaci zubař Kadrnoška. Tento dům fungoval už od roku 1952 jako zdravotní středisko. Nyní je tento dům v soukromém vlastnictví. Fasáda tohoto domu není nijak zdobená, většina domů v historickém centru města má ale fasády zdobené.

Napište jak se jmenuje technika zdobení průčelí domů, v jakém období se používala a namalujte některou z nich.

Indicie k trase: Vyjděte z náměstí, vpravo dolů, u domu čp. 563 s šedou fasádou odbočte vlevo a pokračujte rovně ulicí Boženy Němcové, projdete kolem kašny, stále rovně. Na konci ulice odbočte vlevo a směřujte po pěšině. Po levé straně máte dům, vpravo jsou zbytky středověkých městských hradeb.

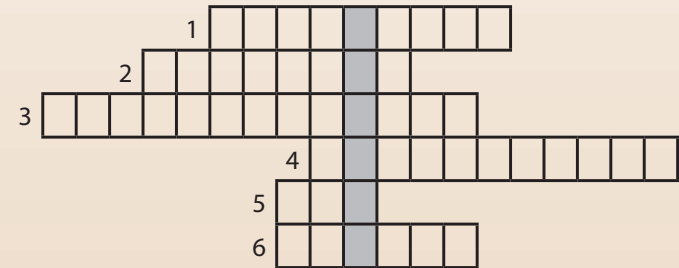
6

6. Situace se změnila až na konci padesátých let, kdy se začalo uvažovat o vyčlenění Slavonic z hraničního pásma. Město bylo vyjmuto v roce 1960 a již v roce 1961 bylo prohlášeno městskou památkovou rezervací. Běžnou praxí zůstaly kontroly neznámých osob přijíždějících na území pohraničního pásma a fungování pomocníků pohraniční stráže. Na druhou stranu se do sedmdesátých let datuje výstavba školy, školky, kulturního domu či bytových domů.

Úkol 6: Se zbytky hradeb se setkáte ještě několikrát. Opevňování města započalo ve 13. století. Městské hradby odolaly i náporu husitských vojsk v roce 1423. Nyní se nacházíte u jedné z bašt. Bašta je předsunutá stavba na městských hradbách, ve které byly většinou umístěny střelny. Ke středověku se váže i další úkol.

Vyluštěte jméno učitele, který mnoho let vyučoval slavonické děti a společně s nimi začal s vykopávkami středověké osady Pfaffenschlag.

1. Stavební sloh 14. až 16. století, období největšího rozkvětu města
2. Technika zdobení průčelí domů, například psaníčkové nebo figurální
3. Květina ve znaku města Slavonic, znak Pánů z Hradce
4. Oblast, ve které leží Slavonice
5. Spolek řemeslníků, např. soukeníků – tkalců, který měl ve Slavonicích velkou tradici
6. Středověké opevnění města, jehož součástí je barbakán i bašta kolem kterých budete procházet

Příběh Josefa Střechy

„Jmenuji se Josef Střecha, nejsem rodák ze Slavonic, ale prožil jsem tu 17 let. Pracoval jsem zde jako učitel na základní škole. Ve starých dokumentech jsem našel zmínku o středověké vesnici, a tak jsem ji začal hledat. Vypítl jsem se lesáků, projedil okolí města křížem krážem, než se podařilo najít místo, zarostlé lesem, ale se stopami dávného osídlení. Souhrou náhod se podařilo výzkum této vesnice zařadit do plánu výzkumů Moravského zemského muzea v Brně. Tím jsem získal odborné vedení a také nezbytné finance. Se žáky sedmých, osmých a devátých tříd místní školy jsme postupně začali s odkrýváním základů domů. Vystřídalo se při nich na 160 chlapců a asi 15 děvčat. Děti odpracovaly neuvěřitelných 25 700 hodin. Výzkum zahrnoval plochu 22 500m². Odvoz zeminy, kamenů, kořenů a pařezů dosáhl asi 2 600m³. Vše bylo odváženo ručně 20 – 40m na svah k potoku a následně zarovnáno buldozerem. Chlapci si poradili s kácením stromů, vlastním výkopem i následnými konzervačními pracemi, děvčata především s čištěním tisíců kusů nálezu.“

6-7

Indicie k trase: Pěšina Vás dovede na Horní náměstí. Z něj vyjděte městskou bránou, které se říká Jemnická. Dojděte k pekařství a přejděte na protější chodník. Tato ulice se dnes jmenuje Svatopluka Čecha, dříve se jmenovala Jezerní, podle rybníčku, který zde dříve byl. Nyní je zasypan a na jeho místě je zeleň. Dobře se rozhlédněte, přímo před Vámi se nachází budova kulturního domu. V pravé části kulturního domu sídlí Městská knihovna, se kterou je spojen další úkol.

7. K výrazné změně došlo po roce 1989. Byla otevřena státní hranice, z města zmizely jednotky pohraničnicků, zaniklo učiliště, omezil se i provoz místních průmyslových podniků. Město se však otevřelo turistickému ruchu, začalo přijíždět mnoho domácích i zahraničních turistů obdivovat unikátní památky i specifickou atmosféru renesančního města. Přišla sem řada osobností a umělců, kteří zde rozvíjeli své osobní aktivity a tím napomohli otevření a propagaci města. Mnozí z nich se zasloužili o rekonstrukce historických domů. V devadesátých letech byla členy divadla Sklep v zrekonstruovaném domě na náměstí zřízena restaurace Besídka. V roce 1999 byl zrekonstruován Fárův dům, jehož majitelkou byla přední historička umění Anna Fárová. Na Horním náměstí si otevřel ateliér významný výtvarník, řezbář Jiří Netík. Výjimečná hodnota Slavonic je vedle hodnoty jednotlivých domů dána také počtem renesančních domů v historickém centru. Slavonice nemají v tomto rozsahu konkurenta jak v České republice, tak v ostatních zemích střední Evropy. V roce 2003 byla podána žádost na zápis do seznamu UNESCO.

Indicie k trase: Vraťte se zpět na křižovatku a úzkou uličku odbočte vlevo kolem pekárny. Projdete kolem zbytků hradeb a hradebního příkopu. U barbakánu (obraný prvek na středověkých hradbách) jděte vpravo směrem k městu.

Úkol 7: přesmyčkou slabik vyluštěte a správně запиšte jméno nejznámější slavonické spisovatelky, která od roku 1987 pracuje v Městské knihovně ve Slavonicích.

KALEN VÁCZOLAN

Příběh Lenky Lanczové:

„Jmenuji se Lenka Lanczová a psát jsem začala ve svých třinácti letech, kdy jsem spíš z nudy, protože jsem byla nemocná a všechny knížky už jsem měla přečtené, napsala příběh, jaký bych chtěla prožít - anebo si ho alespoň přečíst v knize. Z nevinného pokusu se stal můj celoživotní koníček, do dnešní doby mi vyšlo celkem 59 románů určených především mladým čtenářům. V roce 2004 jsem se umístila v celostátní anketě MOJE KNIHA na 1. místě v oblíbenosti domácích autorů a moje knihy každoročně zaujímají přední příčky TOP žebříčků. První kniha mi vyšla až po roce 1989, kdy se změnila společenská i politická situace v naší zemi. V malebných a pohádkově krásných Slavonicích žiji celý svůj život, k městu mám pevné vazby a drží mě v něm i rodinné kořeny.“

SLAVONICE

DOMOV MŮJ aneb

historie 20. století v příbězích obyvatel Slavonic

Vydáváte se na procházkovou trasu, která Vás provede historií tohoto města a osudy jeho obyvatel. Ukáže Vám malebná zákoutí, pamětihodnosti i běžná místa, kde se psal denní život obyvatel 20. století. Na trase budete plnit úkoly a hledat indicie k další trase. Správné odpovědi Vám prozradí mnoho slavonických zajímavostí. Zapište si je a podle indicií pokračujte dál. Trasa začíná v ulici Na Potoku. V mapě ji najdete pod číslem 1.

2

4

5

6

7

1. Před první světovou válkou patřily Slavonice k německým centřům regionu. Významné bylo přivedení železnice v roce 1902 a její protažení na území Dolního Rakouska o rok později. Ve městě bylo od roku 1911 sídlo soudu a také městské vězení. Byl zde rozvinutý textilní průmysl, většinu textilk vlastnili židovští podnikatelé. Z židovské rodiny pocházel i Franz Flödl .

Příběh Franze Flödl

„Jmenuji se Franz Flödl a narodil jsem se 20. 9. 1888. Pracoval jsem v jedné z místních textilk. Když vypukla První světová válka, měl jsem se ženit. Po vyhlášení války jsem byl povolán do armády. Putoval jsem do Jihlavy, Brna, Krakova, Przewse, odtud pěšky přes Jaroslav do Melniky. Dne 24. 8. 1914 jsme vyrazili na bojové pozice. Ani ne měsíc od vyhlášení války jsme mířili do zákopů. Dne 27. 8. jsme se ráno dostali do přímé palby ruského dělostřelectva. Střelba byla intenzivní, kolem mě umírali kamarádi. (Ani Franz Flödl se nevrátil a v přímém boji padl).“

Úkol 1: Před Vámi se nachází pomník věnovaný obětem První světové války. Jméno Franze Flödl zde už nenajdete. Po Druhé světové válce byla německá jména odstraněna a nahrazena novým nápisem.

Opište text, který je na pomníku dnes.

Indicie k trase: Přejděte po mostě a jděte vlevo proti proudu potoka. Projděte kolem budovy Spolkového domu, po cestě směřujte vpravo ke žluté budově, kde původně sídlila škola.

2. Vznik Československa v roce 1918 nebyl u německých obyvatel Slavonic přijat s nadšením. Do města začali přicházet noví obyvatelé z českého vnitrozemí, čeština se začala objevovat na úřadech a byla otevřena i česká škola. V této době přišel do našeho města i Jaroslav Pujman se svou rodinou. Situace se ale pro všechny, Čechy i Němce, změnila po podpisu Mnichovské dohody roku 1938. Zástupci Francie, Velká Británie, Itálie a Německa se dohodli, že Československo musí během deseti dnů podstoupit hraniční oblasti Německu. Skončila dvacetiletá historie Slavonic v Československé republice. Město navštívil 26. 10. 1938 Adolf Hitler. Byla přejmenována obě náměstí, uzavřena česká škola, zmizely české nápisy i čeští obyvatelé.

Příběh Jaroslava Pujmana

„Jmenuji se Jaroslav Pujman a narodil jsem se v roce 1894. Když mi bylo třicet let, přestěhoval jsem se s rodinou do Slavonic, kde jsem pracoval jako inspektor u financů. Ve třicátých letech se ve městě začali organizovat Henleinovci (Sudetoněmecká strana, která prosazovala národní socialismus. Její jméno je odvozeno od jejího představitele Konráda Henleina). Kolem Slavonic se budovalo lehké opevnění. Mnichov nás zasáhl velmi těžce. Najednou bylo jasné, že během krátké doby skončí náš pobyt ve Slavonicích. Dne 9. 10. 1938 bylo město obsazeno německým vojskem, ale my jsme zde už nebyli, odešli jsme do vnitrozemí. Do pohraničí jsem se po válce rozhodl vrátit, nebylo mi však souzeno zůstat. V roce 1953 jsem se dostal na seznam nepohodlných a musel odejít. Podruhé a naposledy.“

Úkol 2: Stojíte před budovou, ve které od roku 1934 sídlila měšťanská škola, navštěvovaly ji i děti Jaroslava Pujmana. V této škole řadu let působil učitel, který v šedesátých letech 20. století začal společně se svými žáky s odkrýváním a průzkumem zaniklé středověké osady, která leží pět kilometrů od Slavonic. Model této vesnice a část předmětů zde nalezených najdete v expozici muzea.

Zjistěte a zapište si jméno této zaniklé středověké osady.

Indicie k trase: Stoupněte si čelem ke staré škole, za Vámi je náměstí Míru, Vy však směřujte stále vpravo, kolem nově postaveného bytového domu, ulicí Jana Švermy, projděte křižovatkou ulic stále rovně. Zastavte se až na křižovatce s další uličkou. Po levé straně máte budovu bývalé synagogy.

3. Druhou světovou válku prožily Slavonice jako součást Velkoněmecké říše. Mnoho mužů bylo povoláno do wehrmachtu (ozbrojené síly, vojsko třetí říše 1935-1945) a brzy se dostali na frontu. Velká část z nich se nikdy nevrátila. Změnu přinesla válka pro židovské obyvatele. Brzy po obsazení byl sepsán seznam všech slavonických Židů, který obsahoval třicet tři jmen. Jedním z nich byl i Alois Allina.

Příběh Aloise Alliny

„Jmenuji se Alois Allina a narodil jsem se ve Slavonicích v roce 1874. Nikdo se na nás tehdy nedíval skrz prsty, mluvili jsme německy a navštěvovali synagogu v Dlouhé ulici. Přišel Mnichov a Slavonice byly obsazeny německou správou. Radnice pořídila soupis všech Židů, kteří zde ještě zůstali. Odjeli jsme k příbuzným do Prahy, nacisti nás ale dostihli i tam. Od roku 1941 jsme museli nosit žlutou hvězdu. Nakonec přišel rozkaz do transportu. Šli jsme do Terezína transportem 2. 7. 1942. Již před námi prošli Terezínem naši sousedé ze Slavonic. Bylo mi šedesát osm let. (Alois Allina přežil v koncentračním táboře pouhých třináct dní).“

Úkol 3: Židovská modlitebna byla otevřena 25. 6. 1895, po odchodu Židů z města zůstala prázdná. Brzy byla vyrabovaná. Později byla využívána jako skladiště a následně přestavěna na byty. Dnes ji připomíná pouze plastika na opraveném průčelí domu.

Zjistěte kdo je autorem této plastiky?

Indicie k trase: Od synagogy jděte úzkou uličkou mezi domy, směrem do centra města. Dům po levé straně byl dříve městským vězením. Dům po pravé straně je městské muzeum. Zde mnoho let působil jako kurátor sbírek německý rodák Theodor Deimel.

Zde vycházková trasa končí. Doufáme, že jste se na ní dozvěděli mnoho zajímavých informací. Věříme, že Vás cesta Slavonicemi pobavila i poučila a poskytla Vám mnoho námětů k dalším výletům po našem městě, jeho okolí i oblasti České Kanady, ve které jsou Slavonice situovány.

Využijte i naši další vycházkovou trasu, která vás provede po netradičních místech našeho města – Slavonice nejen renesanční. Informační materiál k této trase získáte zdarma na Turistickém informačním centru.

Tento vyplněný letáček Vám bude sloužit jako lístek na volný vstup do **Městského muzea**, kde je umístěna expozice vázaná k historii Slavonic a také expozice Historie 20. století, jejímž autorem je **PhDr. Michal Stehlík PhD.**

OTEVÍRACÍ DOBA MUZEA:

Červen a září:	SO + NE	9.00-12.00	13.00-16.00
Červenec a srpen:	ÚT – NE	9.00-12.00	13.00-16.00
Ostatní měsíce:	vstup možný po domluvě na Turistickém informačním centru, nám. Míru 476, Slavonice, tel. 720 280 183		

Správné odpovědi:

- (9. 5. 1945- vybudoval SČM- Svaz Československé Mládeže)
- Pfaffenschlag
- Jiří Netík
- Pětistá růže
- Sgrafto
- Josef Střecha
- Lenka Lanczová